

Okvara sluha

Kazalo

Udeleženci.....	1	Slušni aparat	20
Skritost okvare	2	Polžev vsadek	22
Sluh in poslušanje	3	Branje z ustnic	25
Sluh	4	Znakovni jezik.....	27
Čutilo za sluh in njegova anatomija	5	Udeleženci.....	28
Slušni dražljaj (zvok)	7	Osrednje težave	29
Značilnosti zvoka	8	Osrednje težave	32
Okvara sluha	10	Osrednje težave	33
Absolutni prag sluha	12	Čustvene težave.....	35
Okvara sluha	14	Kulturna identiteta	37
Modeli gluhotе	15	Identiteta gluhih	38
Udeleženci.....	17	Slušno identiteto	39
Udeleženci.....	18	Marginalno identiteto	40
		Bikulturno identiteto	41

Predlogi za bolj uspešno	
komunikacijo.....	42
Prilagoditve.....	44
Učne metode in tehnike	46
Metoda pojasnjevanja.....	47
Metoda demonstracije	49
Priloga: Delovne vaje.....	52
Naj Vam povem zgodbo	52
Priloga: Delovne vaje.....	54
Tiha soba.....	54
Povezave.....	56

Udeleženci

Ali ste imeli izkušnje s stikom z gluho ali naglušno osebo? Opišite, kateri del komunikacije z njo je bil za vas najtežji! Kako ste se počutili glede lastne sposobnosti komuniciranja z osebo, ki ne sliši, kaj govorite?

Skritost okvare

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Pri opazovanju osebe, ki ima okvaro sluha, je to njeno težavo težko opaziti, dokler situacija ne začne vključevati komunikacijskega vidika.

Ta »nevidnost« oviranosti ima svoje ugodne in neugodne posledice. Oseba namreč ni stigmatizirana »od daleč« zaradi svojega primanjkljaja. Po drugi strani ljudje iz socialnega okolja najmanj vedo o tovrstnih okvarah, ki so pri osebi z okvaro sluha najmanj vidne, zato si je težje predstavljati, s kakšnimi težavami se takšna oseba srečuje v vsakdanjem življenju. Zaradi tega so manj sposobni predvideti potrebe osebe z okvaro sluha in prilagoditi svoje vedenje.

Sluh in poslušanje

Izraz “sluh” označuje sposobnost in se nanaša na pravilno delovanje elementov slušnega organa. Ne vključuje volje ali namena.

Izraz »poslušanje« označuje prostovoljno dejavnost, to je interpretacijo zvokov, ki jih ljudje slišimo s svojim čutilom za sluh. Vključuje zavest, namen, željo in interes.

Sluh

Izraz “sluh” označuje čutilo, ki se uporablja za zaznavanje zvokov in tolmačenje njihovega pomena.

Gre za zaznavanje prenosa tresljajev, ki jih povzročajo zvočni valovi, v srednje uho ter njihovo pretvorbo v živčni impulz, ki se interpretira kot občutek v možganski skorji.

Čutilo za sluh in njegova anatomija

Obstaja 5 anatomskih delov,
povezanih s čutilom sluha:

- Zunanje uho (ušesna školjka in zunanji sluhovod)
- Srednje uho
- Notranje uho (polž in polkrožni kanali)
- Nevronske poti
- Centri v možganski skorji

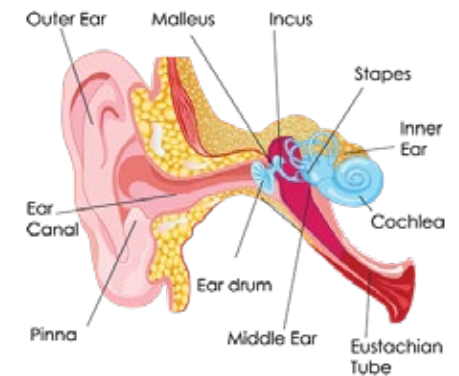
Ušesna školjka zajame zvoke in jih usmeri v zunanji sluhovod, kar povzroči vibriranje bobniča.

Vibracije se nato prenesejo preko treh slušnih koščic (kladivca, nakovala in stremena) do polža v notranjem ušesu.

V polžu se tekočina, ki jo polni, začne premikati in ustvari valove, ki se nato prenesejo na membrano, kjer se nahajajo senzorične celice.

Čutne celice imajo na konicah dlake, ki se zaradi tresljajev upognejo. Takrat se ustvari bio-električni potencial, ki se preko vlaken v obliki živčnega impulza pošlje v možgane.

Na sliki so prikazani deli ušesa - zunanji, srednji in notranji.

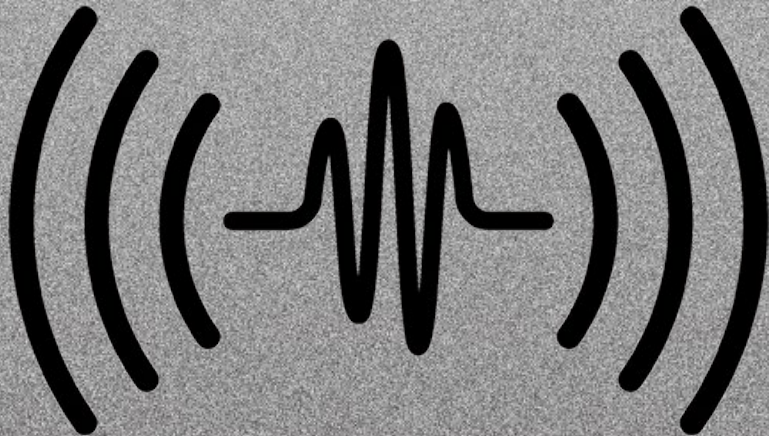

Slušni dražljaj (zvok)

Slušni dražljaj ali zvok je mehansko nihanje telesa, ki se preko medija (zrak, voda...) prenese v uho v obliki mehanskega valovanja. Ljudje nismo sposobni zaznati vseh oblik in vidikov vibracij; sposobni smo zaznati le določen obseg, ki ga imenujemo zvok.

Ultrazvok je sestavljen iz zvočnih valov, katerih frekvenca je višja od zgornje meje občutljivosti človeškega ušesa. Zvočni valovi s frekvencami, višjimi od 109 Hz, so znani kot hiperzvok. Infrazvok je zvok, katerega frekvenca je nižja od spodnje meje občutljivosti človeškega ušesa.

Značilnosti zvoka

Obstaja več razločljivih vidikov, ki jih lahko uporabimo za opis zvoka, od katerih so najpomembnejši opisani spodaj.

- **Glasnost/intenzivnost (dB):**

predstavlja amplitudo zvočnega valovanja, tj. najvišjo točko zvočnega valovanja. Višja kot je amplituda, večja je glasnost. Glasnost ali jakost zvoka se meri v decibelih (dB).

- **Višina (Hz):**

predstavlja osnovno frekvenco (število nihanj) zvočnih valov. Višja kot je frekvenca, višji je zvok. Višina zvoka se meri v hercih (Hz).

- **Barva:**

predstavlja dodatne frekvence v zvočnem vzorcu. Natančneje, v resnici so zvoki sestavljeni iz niza frekvenc, od katerih je ena običajno prevladujoča. Te “spremljevalne” frekvence oblikujejo barvo zvoka. Čisti zvok, tj. zvok, sestavljen iz ene same frekvence, je mogoče proizvesti samo v eksperimentalnih pogojih.

Okvara sluha

Okvara sluha pomeni nezmožnost ali zmanjšano sposobnost sprejemanja, vodenja in registracije slušnih dražljajev. Zato se lahko pojavijo težave v zvezi s temi tremi procesi. Sprejem zvočnega dražljaja je lahko oviran, npr. zaradi deformacije zunanjega dela ušesa.

Tudi specifična anomalija, prisotna v delih ušesa, ki so odgovorni za prevajanje zvoka ali prenos električnih impulzov do centrov v možganih, lahko povzroči okvaro sluha.

In nenazadnje, poškodbe možganov v predelih, odgovornih za sluh, lahko ovirajo tolmačenje zvočnega signala. Funkcionalnost vseh posameznih anatomskih delov, povezanih s sluhom, je lahko okrnjena zaradi poškodbe, nezadostne razvitosti ali bolezni.

Okvaro sluha ugotavljamo z merjenjem praga sluha (dB) na posameznih frekvencah (Hz).

Prag slišnosti običajno ni enak za posamezne zvočne frekvence, zato je pomembno poznati slušno sposobnost človeka na frekvenčnem območju.

Različni govorni zvoki imajo različne frekvence, beseda pa je sestavljena iz več govornih zvokov. Zato mora imeti posameznik ustrezno raven poslušanja za širok razpon frekvenc.

Normalen govor poteka v območju od 40 do 70 dB glede na glasnost/intenzivnost zvoka oziroma od 250 do 5000 Hz glede na njegovo višino.

Absolutni prag sluha

Izraz “absolutni prag slišnosti” označuje najnižjo jakost zvoka (glasnost), ki jo človeško uho sliši. Glede na to, da je ta izraz neposredno povezan z glasnostjo, se meri v decibelih (dB).

Človeški sluh na splošno delimo na tri kategorije: ljudje z normalnim sluhom, naglušni ljudje in ljudje z gluhostjo.

Absolutni prag sluha za normalne zvoke je v razponu od 0 do 25 dB.

Kategorija naglušnih se začne nad 25 dB z več stopnjami (blaga, zmerna in huda izguba sluha) do 90 dB. Vse, kar je nad 90 dB, pomeni gluhost.

To pomeni, da je izraz »gluhost« umetno ustvarjen izraz in se običajno povezuje z določenim ostankom zvoka, same okvare pa ni mogoče odpraviti z uporabo slušnega aparata. Prava (klinična) naglušnost, ki ne pomeni ostanka sluha v kakršni koli obliki, je izjemno redka.

Okvara sluha

Visokofrekvenčni zvoki
so izjemno pomembni za
razumevanje govora. Nosijo 10 %
zvočne energije in 90 % pomena.

Imenujemo jih soglasniki in so
razporejeni po visokofrekvenčnem
območju. Večina oseb z okvaro sluha
jih težko sliši. Nizkofrekvenčni zvoki
nosijo moč in energijo, vendar ne
prispevajo veliko k razumevanju govora.
Imenujejo se samoglasniki in večina
oseb z okvaro sluha jih dobro sliši.
Govorec, ki poskuša govoriti glasneje,
običajno poudarja samoglasnike (katerih
frekvenca je nizka), vendar to ne izboljša
razumljivosti govora.

Modeli gluhote

Pri obravnavi pojma okvare sluha
obstajata dva osrednja modela:
medicinski/patološki model in
sociokulturni model.

- **Medicinski/patološki model**

Medicinski/patološki model postavlja v
ospredje pojem deficita. Gluhost opisuje
kot stanje, ki zahteva zdravljenje.

Primanjkljaj zmanjšamo z rehabilitacijo
in nadomestimo s podporno tehnologijo.
Primarni namen tega modela je
zmanjšati učinek primanjkljaja z
izboljšanjem uporabe preostalih slušnih
in govornih zmožnosti.

- **Sociokulturni model**

Sociokulturni model v ospredje postavlja pojem različnosti. Gluhoto opisuje kot lastnost, po kateri se gluhi razlikujejo od slišočih in ki predstavlja osnovo za pripadnost skupnosti gluhih.

Primarni namen tega modela je integracija različnosti v lastno identiteto in uporaba drugih oblik komunikacije, tj. znakovnega jezika.

Poleg tega model poudarjanja deficita sprejemajo ljudje, ki so izgubili sluh v pojezikovni fazi, torej po koncu obdobja intenzivnega obvladanja jezika (po dopolnjenih 2/3 letih).

Po drugi strani pa model poudarjanja različnosti sprejemajo ljudje, ki so bili rojeni gluhi ali so izgubili sluh v predjezikovni fazi.

Udeleženci

Oblikujte pet skupin, v katerih se boste pogovarjali o kratkoročnih in dolgoročnih posledicah na potek življenja oseb z različnimi oblikami okvare sluha v različnih življenjskih obdobjih. Skupine obravnavajo naslednje situacije:

- **Marija:** prirojena naglušnost
- **Matej:** rojen naglušen
- **Lilli:** gluhost v mladosti
- **Tina:** naglušnost v mladosti
- **Mark:** prezbiakuza (starostna izguba sluha)

Udeleženci

Poskusite opisati učinke okvare sluha na osebo v čim več podrobnosti (lastnosti, želje, načrti, življenjski cilji, odnosi z drugimi, poklicni razvoj itd.). To je vaja v domišljiji, katere cilj je, da vključi udeležence, da slednji preučijo možne učinke okvare sluha. Ker smo vsi različni, so različne tudi poti, ki jih tlakujemo v življenju, zato tukaj ni pravih ali napačnih odgovorov.

Delite ugotovitve vase skupine z drugimi!

Slušni aparati

Namen slušnega aparata je okrepiti zvoke, ki prihajajo iz okolja. Njegovi glavni deli so mikrofoni, ojačevalnik in slušalka.

Mikrofon sprejema slušni signal, ki ga ojačevalnik okrepi (in izvaja digitalno obdelavo signala), slušalke pa posredujejo okrepljeni signal na zunanji slušni kanal, proti ušesu. Pomanjkljivost slušnega aparata je v tem, da lahko zaobjame ozko območje akustičnih frekvenc dražljajev.

Tudi akustični dražljaji, ki jih uspe zaobjeti, so enakomerno spodbujeni glede na njihovo intenzivnost. Slišerči ljudje lahko bolj ali manj uspešno usmerijo svojo pozornost na vir lastnega zanimanja, pri čemer se ustvari izkušnja utišanja okoliških zvokov. To je težko doseči s slušnim aparatom.

Slušne aparate je moč nositi na enem ali obeh ušesih in jim je dodeljena naloga izkoristiti obstoječe zmogljivosti preostalega sluha.

Sodobni slušni aparati imajo veliko programov, ki omogočajo individualno prilagajanje kakovosti zaznavanja zvoka (usmerjeno poslušanje glede na vir zvoka, dušenje okoliškega hrupa, odstranjevanje šuma vetra, povečana slišnost visokofrekvenčnih zvokov, Bluetooth možnost za neposredno povezovanje z napravami, ki proizvajajo zvok - mobilni telefon, TV...)

Polžev vsadek

Glavni namen polževega vsadka je pretvarjati zvoke iz okolja v električni signal in jih s pomočjo elektrode, vstavljene v polž, preko slušnega živca posredovati v možgane.

Njegovi glavni deli so zunanji (mikrofon, govorni procesor, tuljava) in notranji (sprejemnik in elektroda).

Mikrofon zajame zvoke in pretvori akustični signal v električnega, ki se nato pošlje v govorni procesor, kjer se kodira in preko tuljave, skozi kožo, pošlje v notranji del umetnega polžka.

Sprejemnik dekodira signal in ga pretvori v električni dražljaj, ki se nato pošlje na elektrodo v vsadek.

Elektroda stimulira slušni živec, ki prenaša dražljaj v možgane.

Polžev vsadek se vgradi prelingvalno gluhih otrokom in odraslim, ki so izgubili sluh po tem, ko so že obvladali govor. Obstajajo natančno izdelana merila, ki jih mora oseba z okvaro sluha izpolnjevati, da je upravičena do vgraditve polževega vsadka.

Obvezno je kompleksno predoperativno zdravljenje, da se ugotovi resnost izgube sluha ter prisotnost ugodnih in neugodnih okoliščin tako za samo vgraditev kot za rehabilitacijski proces. Obvezna je tudi kompleksna in dolgotrajna rehabilitacija po vgraditvi (verbotonalna metoda).

Sama vgradnja polževega vsadka je le začetek procesa, katerega cilj je razvoj slušnih in govornih sposobnosti ter veščin. Ne nadomešča sluha.

Z vsaditvijo polževega vsadka se odpravijo morebitni ostanki sluha v ušesu, v katerega je polžev vsadek vstavljen.

Branje z ustnic

Branje z ustnic je kompenzacijska tehnika, ki jo uporabljajo osebe z okvaro sluha, da bi prejeli informacije o vsebini, ki jo predstavlja (so) govornik.

Ta tehnika ima številne negativne strani. Zaradi tega je natančnost vsebine, ki se prenaša od govorca do prejemnika sporočila, praviloma zelo nizka.

Na ustnicah je jasno vidnih zelo majhno število zvokov (natančneje le 30 %), pa tudi tisti zvoki, ki so jasno vidni, se pogosto zamenjajo z drugimi znotraj svoje skupine, v katero so bili uvrščeni glede na mesto artikulacije (npr. /b/, /p/ ali /m/).

Ko temu majhnemu številu jasno vidnih znakov dodamo še druge dejavnike, ki vplivajo na uspešnost branja (na primer oddaljenost od govorca, kot gledanja obraza govorca, razlika v izgovorjavi in gibih, ki so podlaga za govor različnih govorcev, ipd.), postane jasno, da branje ni tako enostavno, kot se zdi na prvi pogled.

Prav tako bi moral tisti, ki bere iz ustnic, zelo tekoče govoriti določen jezik, kar se pri osebah z okvaro sluha ne zgodi pogosto.

Navsezadnje se večina tega procesa zmanjša na sklepanje iz konteksta, ki je bolj odvisen od lastnosti govorca in fizičnega okolja kot od sposobnosti osebe, da bere iz ustnic. To je zelo naporen, negotov in nedokončan proces.

Znakovni jezik

Znakovni jezik je sistem vizualnih znakov, ki z uporabo posebnega položaja (oblike roke), orientacije, položaja in smeri gibanja roke tvorijo koncept ali pomen besede.

Roke niso edine, ki se uporabljajo za sporazumevanje v znakovnem jeziku; izjemno pomembna je tudi drža telesa in glave ter obrazna mimika. Ni univerzalen, saj ima vsak tuji jezik svojo različico znakovnega jezika. Vsak znakovni jezik ima svoja slovnična pravila in se jih je treba naučiti, tako kot vsakega drugega tujega jezika.

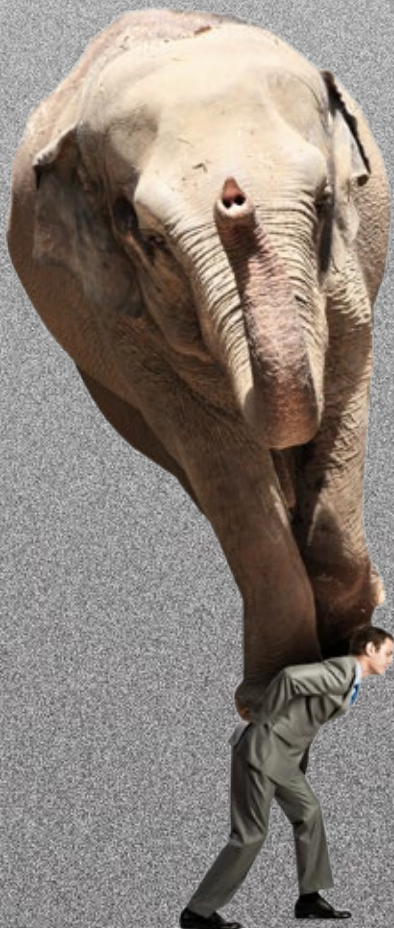

Udeleženci

Izberite, ali želite uporabiti enoročno
ali dvoročno abecedo, in “črkujte”
svoje ime.

Osrednje težave

Najhujše posledice okvare sluha se pokažejo v jeziku in govoru, ne glede na slušno in govorno rehabilitacijo.

Hujša kot je okvara in prej ko je nastopila, večje so jezikovno-govorne težave, kar ima na koncu za posledico usodnejše posledice v komunikacijskem smislu.

Slišočim, ki so v stiku z osebami z okvaro sluha, je lahko govor gluhih težko ali popolnoma nerazumljiv. Ta slabša razumljivost govora je posledica težav pri izgovorjavi zvoka.

Stopnja nerazumljivosti govora je neposredno povezana s kakovostjo poslušanja. Oseba z okvaro sluha bo nekaj izgovorila tako, kot je slišala, tako da če ne sliši dobro, tudi ne more dobro govoriti.

To pa je neposredno povezano s starostjo, pri kateri je prišlo do okvare sluha.

Če je oseba izgubila sluh, potem ko je govor in jezik pridobila s poslušanjem, nima težav z jezikovnim izražanjem. Še vedno ohranja govor, čeprav njen nadzor nad njim sčasoma slabi.

Velik del informacij, ki se uporabljajo za tolmačenje zunanjih dražljajev, prihaja iz neverbalnih znakov in situacijskega konteksta. Nižja kot je stopnja izgube sluha, bolj se oseba zanaša na slušni kanal in v manjši meri uporablja kompenzacijske vire informacij.

Ljudje z višjo stopnjo okvare sluha tolmačijo dražljaje iz okolja v veliki meri pod vplivom svojega notranjega sveta, s tem razlagajo dogodke na svoj način, oblikujejo projekcije in delajo več napak.

Naglušni ljudje bolj natančno dojemajo realnost, bolje razumejo sporočilo in pošiljajo jasnejša sporočila slišočim v svojem socialnem okolju.

Osrednje težave

Govor oseb s predjezikovno naglušnostjo se bistveno razlikuje od govora oseb, ki so imele v predjezikovnem obdobju možnost slišati govor in razvijati govorne ter jezikovne sposobnosti.

Njihova izgovorjava glasov je nepravilna, njihova intonacija je monotona, njihov glas je napet, njihov govor je grlen, njihovo dihanje je neenakomerno in pogosto delajo premore.

Oseba odstopa od svojega osrednjega tona, primanjkuje ji variacij, ritem in poudarek besed ter zlogov v stavku pa nista usklajena z vsebino in namenom govora. Njihova hitrost govora je manjša, kakovost njihovega glasu pa slabša.

Osrednje težave

Poslušanje omogoča pridobivanje dveh vrst informacij, in sicer informacij, ki se nanašajo na proces govora (kako naj se nekaj govori) in informacij, ki se nanašajo na vsebino povedanega (kaj naj se pove).

Osebe s predjezikovno naglušnostjo ne morejo spontano osvojiti govora in jezika, posledično imajo tudi težave s slednjima, imajo tudi omejen besedni zaklad, slabo pismenost in disgramatičnost.

Otežkočen je tudi proces nenamernega učenja verbalnega gradiva, pri katerem slišiš pridobijo 90 % informacij (v primerjavi z 10 % pridobljenih z namernim učenjem/neposrednim poučevanjem).

Ker je obvladovanje jezika in govora nemogoče, je vsakršna oblika namernega učenja, torej pridobivanja informacij, različnih vrst vsebin in znanja, do velike mere onemogočena, kar ima za posledico splošno nizko raven pridobivanja potrebnih spretnosti.

Čustvene težave

Težave v govorni in jezikovni komunikaciji ne pomeni samoumevno težav tudi v čustvenem in socialnem razvoju. Neustrezno obnašanje iz socialnega okolja in šibko zadovoljevanje potreb gluhe osebe vodi v njene psihosocialne težave.

Več težav imajo tiste osebe, ki so izgubile sluh v poznejši starosti (travmatski dogodek).

Uspešnost prilagajanja gluhih je odvisna od 3 elementov: standardnega komunikacijskega sistema, izobrazbe in odnosa ljudi iz socialnega okolja.

Prej ko je uveden funkcionalen komunikacijski sistem (npr. znakovni jezik), ki gluhi osebi omogoča stik z okoljem in se postavi zase za zadovoljevanje lastnih potreb, uspešnejša bo njena prilagoditev.

To poveča verjetnost izkoriščanja prednosti vključevanja v izobraževalne sisteme. In končno, če bo odnos družbenega okolja do osebe z okvaro sluha nediskriminatoren, brez predsodkov in pozitiven, bo njen celoten psihosocialni razvoj ustrežnejši.

Kulturna identiteta

**Kulturna identiteta označuje
pripadnost določeni skupnosti.**

Populacija oseb z okvaro sluha je v tem pogledu zelo heterogena. Med osebami z okvaro sluha so opazne štiri vrste identitete:

- **Identiteta gluhih**
- **Slušna identiteta**
- **Bikulturna identiteta**
- **Marginalna identiteta**

Identiteta gluhih

Identiteto gluhih najpogosteje prevzamejo ljudje, ki so predjezikovno gluhi.

Za to identiteto je značilen občutek ponosa zaradi pripadnosti kulturi gluhih, ki jo večinoma idealizirajo. Do sliščega sveta so kritični in do njegovih članov nezaupljivi, zavračajo uporabo govora in ne sprejemajo gluhih, ki uporabljajo govor, slušne aparate ali polžev vsadek.

Pripadniki kulture gluhih so aktivni pri spreminjanju družbenega odnosa do gluhih in zmanjševanju stigmatizacije s strani dominantne skupine.

Slušno identiteto

Slušno identiteto lahko prevzamejo gluhi otroci slišočih staršev, predjezikovno gluhi, ki so obiskovali šole, ki uporabljajo ustni pristop, ali redne šole, in postlingvalno gluhi.

Za to identiteto je značilna usmerjenost na slišече ljudi, s katerimi se identificirajo in družijo, negativen odnos in kritičnost do gluhih ter nezanimanje za znakovni jezik.

Marginalno identiteto

Marginalno identiteto lahko prevzamejo gluhi otroci slišočih staršev, gluhi otroci, ki so obiskovali šole z oralnim pristopom ali redne šole, ter dolgotrajno gluhi po vstavitvi polževega vsadka.

Za to identiteto je značilno pomanjkanje identifikacije tako z gluhih kot s slišočimi. Slabo obvladajo govorni in znakovni jezik, zaradi omejenih komunikacijskih sposobnosti težko vzpostavljajo in vzdržujejo odnose tako z gluhih/naglušnimi kot s slišočimi in se znajdejo na robu obeh kultur.

Ta identiteta je povezana z najmanj uspešno prilagoditvijo in vrsto težav v obliki socialne zmedenosti, čustvenih težav, vedenjskih motenj, nizke samopodobe in občutka šibke pripadnosti.

Bikulturno identiteto

**Bikulturno identiteto
najpogosteje prevzamejo
naglušne osebe.**

Za to identiteto je značilna enaka identifikacija tako z gluhiimi kot s slišječimi, doseganje uspešne socialne interakcije z obema skupinama, prepoznavanje pomena sobivanja in sprejemanje vrednot obeh kultur. V družinah se sporazumevajo v znakovnem jeziku, obiskujejo redne šole in se zlahka prilagodijo slušni kulturi.

Ta identiteta je povezana z najuspešnejšo prilagoditvijo in številnimi prednostmi v obliki čustvenega zdravja, boljših komunikacijskih sposobnosti in visokega samospoštovanja, zaradi česar so bolj odporni na frustracije.

Predlogi za bolj uspešno komunikacijo

Pravila komunikacije z osebami z
okvaro sluha so naslednja:

- **Pritegnite njihovo pozornost:** tako, da jih potrepate po rami ali pomahate z rokami
- **Pokažite svoj obraz:** ne obračajte hrbta, ne sklonite glave in ne pokrivajte ustnic
- **Ne hodite, dokler ne poveste vsega, kar ste želeli:** zaradi zmanjšane sposobnosti zbiranja vizualnih informacij
- **Dobro osvetljen obraz:** obrnjen proti viru svetlobe

- **Govorite v knjižnem jeziku, ne v narečju:** jezik gluhemu tako ali tako manjka
- **Počakajte, da pridete na vrsto:** ne začnite govoriti, preden gluha oseba ne upre svojega pogleda v vas
- **Ne kričite:** to ne bo izboljšalo razumevanja, samoglasniki bodo poudarjeni in oseba si lahko to razlaga kot, da ste jezni.
- **Ne govorite od daleč, niti od preblizu**
- **Delujte naravno – ne uporabljajte pretirano grimas**

- **Govorite zmerno**
- **Oddaljite se od hrupa iz okolja**
- **Bodite jasni in jedrnat:** omejen besedni zaklad, slabo jezikovno znanje
- **Uporabljajte preproste kretnje**
- **Uporabljajte znakovni jezik, če ga znate**
- **Ponavljajte stvari potrpežljivo, kolikorkrat je potrebno**
- **Če je zapleteno, si pomagajte s pisno komunikacijo.**

Prilagoditve

Prilagoditve v kontekstu neformalnega izobraževanja odraslih:

Zagotovite pisno gradivo, strojepisca ali tolmača znakovnega jezika za osebe z okvaro sluha.

Osvetlitev prostorov je zelo pomembna za osebe z okvaro sluha, saj pogosto berejo iz ustnic, česar v temi ni mogoče.

Poleg tega je položaj sedenja pomemben za osebe z okvaro sluha.

Dovolite jim, da izberejo položaj, pri katerem niso s hrbtom obrnjeni proti vratom, tako da lahko vizualno zaznajo celotno skupino in ljudi, ki se jim približujejo.

Organizirajte prostorsko razporeditev udeležencev tako, da so vsi njihovi obrazi v dosegu vida osebe z okvaro sluha.

Uporabite različne telekomunikacijske kanale za osebe z okvaro sluha, da s tem zagotovite prisotnost tolmača znakovnega jezika, kadar je to potrebno.

Zagotovite prenosni računalnik in hitrega strojepisca, ki bo sedel zraven osebe z okvaro sluha in si zapisoval vse, kar bo na izobraževanju povedano.

Učne metode in tehnike

Učne metode in tehnike v kontekstu
neformalnega izobraževanja
odraslih:

- Metoda pojasnjevanja
- Metoda demonstracije

Metoda pojasnjevanja

Veljajo splošni predlogi za uspešnejšo komunikacijo z osebami z okvaro sluha. Če je v prostoru prisoten tolmač za znakovni jezik, prilagodite tempo svojega govora, da bo tolmač osebi z okvaro sluha lahko prenesel vse, kar govorite.

Če nagovarjate osebo z okvaro sluha, ki uporablja tolmača, glejte to osebo in se obrnite neposredno nanjo, ne na tolmača. Vi komunicirate z udeležencem, udeleženec pa s tolmačem.

Odrasla oseba z okvaro sluha ima lahko zaradi različnih življenjskih in izobraževalnih dejavnikov agramatično pisno in ustno izražanje. Poskusite se osredotočiti na vsebino in ne presoajte njihovega obvladovanja jezika in slovnice, razen če sta predmet vašega izobraževalnega programa.

Nekateri ljudje z okvaro sluha menijo, da je pisno gradivo zelo koristno in bodo cenili, če jim boste svoje zapiske predavanj posredovali vnaprej.

Udeležencu z okvaro sluha sporočite, da je v redu, če zahteva, da se kar koli, česar ni razumel, ponovi ali pojasni, po potrebi večkrat. Bodite pozorni na neverbalno komunikacijo udeleženca z okvaro sluha in se ne obotavljajte občasno vprašati, ali so potrebna dodatna pojasnila ali ponavljanja.

Metoda demonstracije

Za osebe z okvaro sluha bo demonstracija in izkustveno učenje veliko učinkovitejša od vsakega pojasnjevanja. Vaša naloga je, da jih opazujete, medtem ko pridobivajo te izkušnje, in jim dajete dodatna pojasnila.

Udeleženci

Predstavljajte si, da ste organizator tečaja za izdelavo in postavitve suhomontažne gradnje. Za tečaj se je prijavila oseba, ki je v veliki meri naglušna. O katerih prilagoditvah razmišljate?

Priloga: Delovne vaje

Naj Vam povem zgodbo

Učni pripomočki: zgodba, zapisana na list papirja (časopisni članek ipd.), skupina ljudi

Navodila: V sobi sta prisotna pripovedovalec, ki bere zgodbo, in prostovoljec, ki jo posluša. Nato vsaka oseba iz skupine posamično vstopi v sobo in posluša zgodbo, ki jo posreduje prejšnja oseba. Ta oseba prenese zgodbo iz spomina naslednji osebi in tako naprej do konca. Zadnja oseba pripoveduje zgodbo po spominu celotni skupini.

Namen vaje: Ko posredujemo sporočilo drugi osebi, je pomembno, da ga posredujemo neposredno in oblikovno čim bolj približamo sporočilu, ki smo ga posredovali ljudem, ki so sposobni slišati. Komunikacijskim posrednikom se je treba izogibati, če niso strokovnjaki za mediacijo. Vzemite si čas in svojemu gluhemu prijatelju povejte šalo.

Priloga: Delovne vaje

Tiha soba

Učni pripomočki: barvni svinčniki
ali pasteli, kos papirja za vsakega
udeleženca, 1 oseba, ki daje
navodila

Navodila: Oseba, ki daje navodila,
besede izgovori izključno z usti, ne da
bi izpustila zvok. Udeleženci morajo
nato prebrati navodilo z ustnic in tiho
opraviti nalogo, kot so jo razumeli. Na
primer, “narišite majhno hišo z rdečo
streho, modrimi okni in rumenimi vrati.”
Če imajo udeleženci kakršna koli
vprašanja, jih lahko zastavijo na enak
način, kot so prejeli navodila.

Namen vaje: Čeprav je branje z ustnic včasih zelo praktično in nam olajša komunikacijo z gluhihimi osebami, je zelo neučinkovito in nagnjeno k napakam. Med učnim procesom se ne smemo zanašati izključno na to komunikacijsko metodo. Zato se prepričajte, da ste bili pravilno razumljeni!

Povezave

Deafness & Education
International

Deaf identities in disability
studies

A Quiet Place
(2018)